

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 1/441-6501 ☎: 06-1/441-6502
✉: titkarsag@repate.hu
🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/393/2015/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

21/2016. (II. 4.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2015. augusztus 4-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2016. február 4-én megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2015. augusztus 4-én, postai úton, a Testület formanyomtatványán terjesztette elő panaszbeadványát, amelyben a vele szemben 2015. július 18-án foganatosított rendőri intézkedést és kényszerítőeszköz használatot kifogásolta.

I.

I.) A panaszos beadványában előadta, hogy 2015. július 18-án édesanyjáiék N. községbeli vendégházában a barátaival (K. Z., Sz. L., R. R. és felesége) főzött és közben italozott. 23 óra körül úgy döntöttek, hogy elmennek V. városban megtartott Rosé Fesztiválra. Ott találkozott egy újabb barátjával, W. I.-vel, akivel beszélgetni kezdtek. Arra lettek figyelmesek, hogy a baráti társaságba tartozó K. Z.-val szemben egy roma származású férfi áll, és az arcához közel hajólva ordít vele.

Sz. L. megpróbálta őket kibékíteni, de nem járt sikerrel. A panaszos is odament, megkérte az ismeretlen férfit, hogy legyen szíves, menjen el, azonban ő ennek nem tett eleget. Ekkor egy számukra ismeretlen másik férfi felállt az asztaltól, és szintén próbálta őket kibékíteni. Az

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

ismeretlen roma férfi ekkor őt megütötte, aki ettől a földre esett, és utána csapkodni kezdett, eközben eltalálta Sz. L.-t is. A panaszos közéjük ugrott, hogy ne legyen belőle még nagyobb verekedés. Az ismeretlen roma férfi ekkor elszaladt, Sz. L. pedig utána. A panaszos a barátja keresztnévét kiabálta, hogy „L. ne!”, majd utánuk futott. Sz. L., ahogy utolérte a férfit, fellökte, a panaszos pedig őt lökte el, hogy ne tudja esetleg bántalmazni a férfit. A földön fekvő (roma) férfi a zsebéhez nyúlt, és hangosan mondta, hogy „most mind megdöglötök”. A panaszos ekkor ráült a mellkasára és lefogta a kezét. Hangosan kiabált vele, hogy „Maradj nyugton!” Eközben annyit érzett, hogy valaki lefújta gázsprayvel, valamint a homloka és az orra találkozásánál egy nagy ütést mértek rá. Úgy gondolta, hogy a földön fekvő férfi baráti társasága, felugrott és elszaladt. Futás közben hallotta, hogy valaki azt kiáltja, hogy „Állj! Rendőrség!”. Ekkor megfordult, megállt, felemelte a kezét, és megvárta a tőle kb. 30 méterre lévő rendőrt. Ahogy közel ért, kezeit a magasba emelve közölte vele, hogy nem kíván ellenállni, együttműködik.

Kis idő múlva még két rendőr odaért. Az első azt mondta, hogy „Azt csinálsz, amit akarsz, akkor is meg foglak bilincselni.” Erre a panaszos azt válaszolta, hogy rendben, csak hadd kösse be a cipőjét, ami kioldódott. Mivel válasz nem érkezett, leült a lépcsőre, bekötötte a cipőjét és felállt. A kezét a háta mögé tette, közben hátrált a rendőrök irányába, hogy megbilincselhessék. Ekkor ők megbilincseltek, majd a bal oldalán lévő rendőr egy alkalommal, térdel hason, és egy alkalommal melltájékon rúgta, miközben a megbilincselte kezét hátracsavarták. Közben a rendőr mormogott valamit, amit a panaszos nem értett. Majd ahogy az autóhoz vezették egy kiskapun át, ott a bal oldali rendőr elengedte, jobbról meglökte a csípőjét, így a kapu betonoszlopán lehorzsolta a könyökét. Amíg az autóhoz nem értek, többször csavarták a bilincset a kezén, fessegették a csuklóját, és annyira felemelték a karját, hogy a feje kis híján a bokáját érte. Többször elmondta a rendőröknek, hogy nincs szükség erre, hiszen nem áll ellen. Továbbá kérte, hogy vigyázzanak a jobb vállára, mert az sérült volt.

Miután előállították a panaszoszt V. város rendőrsére (továbbiakban: városi rendőrség), alkoholtesztet fújattak vele, amely 0,72 mg/l értéket mutatott. Meghallgatása során végig együttműködött az eljáró rendőrökkel. Elmondta, hogy nem bántotta a férfit, ekkor megnézték az ökleit, amelyeken sérülés nem volt. (Tudomására jutott, hogy a férfit, akit lefogott, azon sincs sérülés, kivéve a könyökén egy horzsolás). Az orvos látelleletet készített a panaszos sérüléseiről. Orra felső részén friss seb, könyökén horzsolás, csuklóján a bilincs nyoma és a térdein horzsolás volt látható.

Ezt követően a panaszos kapott egy jelentést, mely a személyes szabadságot korlátozó intézkedésről szólt, aminek az aláírását megtagadta, mert véleménye szerint az nem a valóságot tartalmazta és nem volt törvényes, szakszerű és arányos sem.

A panaszos megtudta, hogy a vele szemben intézkedő rendőrök a Készenléti Rendőrség állományába tartoznak. Több ember is tanúja volt a történeteknek: H. Sz., H. J. , T. O., Cs. G., Sz. L., G. G., S. Á. .

Fentiekre tekintettel, a rendőri intézkedés jog-és szakszerűségét, arányosságát kifogásolva, a panaszos kérte a Testület vizsgálatát.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az ORFK Ellenőrzési Szolgálatán keresztül az illetékes rendőri szervtől,

valamint megküldeni kérte az ügyel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat és a konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját. A rendelkezésre bocsátott iratokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatóak.

A)

Az intézkedést foganatosító rendőrség parancsnoka az előadó testületi tagnak címzett, 2015. szeptember 30-án kelt intézkedést összefoglaló tájékoztató levele a Testület kérdéseit megválaszolva az alábbiakat tartalmazza.

Az intézkedés körülményeivel kapcsolatban a jelentés rögzítette, hogy állományukból öt rendőr intézkedett a panaszossal szemben. (L. Zs. c. r. törzsőrmester járőr; S. K. c. r. törzsőrmester, járőr; V. L. c. r. törzsőrmester, járőr; K. G. r. törzsőrmester, járőrvezető; P. B. c. r. törzsőrmester járőr).

A fent megjelölt rendőrökön kívül az intézkedésnél jelen volt a megyei rendőr-főkapitányság S. város Rendőrkapitányság állományából M. E. r. törzsőrmester (járőrvezető) és T. A. r. törzsőrmester (körzeti megbízott).

Szolgálatuk teljesítése során 2015. július 18-án 23 óra 5 perckor L. Zs., S. K., V. L. törzsőrmesterek észlelték, hogy a Rosé fesztivál területén két férfi kerget egy harmadik személyt. Az üldözők egyike a panaszos volt, aki a futás során több alkalommal, jobb kézzel fején ütötte az általa kergetett személyt, aki ennek következtében egyensúlyát veszítve elesett, ezt követően a panaszos a földön fekvő személy vállára rátérdelt és több alkalommal megütötte. A rendőrök felszólították a panaszost a cselekmény abbahagyására, aki ennek nem tett eleget, hanem tovább ütlegette az általa mozgásképtelen állapotban tartott, földön fekvő férfit. Mindeközben a másik személy, aki részt vett a kergetésben, elszaladt a helyszínről.

A földön fekvő személy bántalmazását folytató panaszossal szemben a rendőrök testi kényszert alkalmaztak úgy, hogy őt a bántalmazott személytől eltolták. Ezt követően a „Törvény nevében!” szavak megismétlésével felszólították a panaszost, hogy hagyja abba a verekedést, álljon a falhoz és vesse alá magát a rendőri intézkedésnek. A panaszos továbbra is agresszív, támadó jellegű magatartást tanúsított, így az intézkedő rendőrök joggal tarthattak attól, hogy személyük ellen támadást intéz. A felszólítást követően közölte az intézkedő rendőrökkel, hogy „Nem fogtok megbilincselni, mert én is rendőr vagyok, különben nem is tudnátok!”

Ezt követően ismételt felszólították a panaszost, hogy ha nem hajlandó alávetni magát a rendőri intézkedésnek és nem hagyja abba az agresszív magatartást, könnygázsórázó sprayt fognak vele szemben alkalmazni. Mivel a felszólításnak nem tett eleget, vele szemben kb. 1,5 méter távolságról folyamatos fújással alkalmazták a vegyi eszközt, amelynek következtében a panaszos kivonta magát a rendőri intézkedés alól és elszaladt a helyszínről. A panaszost L. Zs. c. r. törzsőrmester kezdte el gyalogosan üldözni és a szolgálati rádión segítséget kért (K. G. és P. B. törzsőrmesterektől).

A panaszos beszaladt a B. utcában található általános iskola udvarába, ahol megállt. A rendőrök felszólították, hogy meg fogják bilincselni, amelyre azt felelte: „Úgysem tudtok megbilincselni, mert gyengék vagytok, meg különben én is rendőr vagyok, és nagy bajba fogtok kerülni!”

Ezt követően a rendőrök a tanult taktikai eljárással, karkulcsot alkalmazva a panaszost – testi kényszer alkalmazásával– megbilincseltek, amelynek során ő folyamatosan passzívan ellenállt, és azt ismételte: „Nagyon nagy bajba fogtok kerülni, mert én is rendőr vagyok!”

A panaszost előállították a városi rendőrőrs hivatalos helyiségébe, ahol alkoholszondás mérést alkalmaztak 2015. július 18-án, 23 óra 36 perckor. A Drager alkoholszonda 0,72 mg/l értéket mutatott, ami közepes alkoholos befolyásoltságot jelent.

Az intézkedő rendőröket a Rtv. 13.§ (1) bekezdése alapján intézkedési kötelezettség terhelte. A helyszínen az Rtv. 29.§ (1) a) pontja alapján igazoltatást, 31.§ (1) alapján ruházata vizsgálatát, a 33.§ (1) bekezdés a) pontja alapján elfogást alkalmaztak.

A panaszossal szembeni intézkedés során, annak magatartásával összefüggésben a Rtv. 47.§ alapján testi kényszert, 48.§ b-d) alapján bilincselést, 49.§ (1) a) pontja alapján vegyi eszközt alkalmaztak.

A helyszínen az intézkedő rendőrök a Szolg. Szabályzat 5.§ (2) bekezdése szerint kezdték meg az intézkedést, tekintettel a folyamatban lévő erőszakos cselekmény tárgyi súlyára.

A panaszos előállításának jogalapja a Rtv. 33.§ (1) bekezdés a) pontja volt, célja a büntetőeljárás megindításához szükséges eljárások foganatosítása.

A rendőrök szóban tájékoztatták az előállítás jogalapjáról és céljáról, hogy az általa elkövetett cselekmény kimeríti a garázdaság bűncselekmény törvényi tényállását, valamint azt, hogy mely rendőri szervhez előállítják elő, illetve milyen további eljárást folytatnak majd le ellene.

A panaszos nem tanúsított együttműködő magatartást, a rendőri felszólításnak, utasításoknak nem tett eleget. A kényszerítő eszköz alkalmazása során nem engedelmeskedett, a rendőrségi előállítás időtartamáról szóló igazolás aláírását megtagadta. Az intézkedés befejezést követően az intézkedést foganatosító rendőrség állományába tartozó rendőrök irányába panasztételi lehetőséggel nem élt, orvosi ellátást sem igényelt.

A kényszerítő eszköz használatokkal kapcsolatban a jelentés rögzítette, hogy az intézkedő rendőrök a Rtv. 15-16.§ (1) bekezdésében meghatározott arányosság követelményeinek szem előtt tartásával alkalmazták a kényszerítő eszközöket. Az intézkedés során az eljáró rendőrök több alkalommal a „Törvény nevében!” előrebocsátásával nyomatékosították a panaszostól elvárt magatartást, illetve hogy vesse alá magát az rendőri intézkedésnek, azonban ezek nem vezettek eredményre. A kényszerítő eszközök alkalmazása előtt minden esetben figyelmeztették a panaszost, a „Törvény nevében!” szavakkal nyomatékosítva.

a) Ennek körében először testi kényszert akkor alkalmaztak a panaszossal szemben, amikor a földön fekvő személyt bántalmazta. Másodszor a bilincselést előzte meg a testi kényszer alkalmazása, két rendőr hajtotta végre, egyikük a panaszos jobb, a másik a bal kezét fogta karkulcsba. A bilincselést 2015. július 18-án 23 óra 10 perctől 2015. július 19-én 2 óráig alkalmazták, mely sérülést nem okozott.

A panaszos magatartására vonatkozó kérdésre vonatkozóan a jelentés leszögezte, hogy egyáltalán nem tanúsított együttműködő magatartást, a rendőri felszólításoknak nem tett eleget, a rendőri intézkedés alól kivonta magát. Agresszív magatartást tanúsított a rendőrökkel szemben, több alkalommal közölte rendőri mivoltát, illetve hogy intézkedésük miatt bajba

fognak kerülni. A verbális kommunikációjuk során a panaszos a fizikai erejét a járőrök fölé pozícionálta, hangsúlyozta nekik, hogy nem tudják megbilincselni, mert gyenge fizikumúak.

Az intézkedő rendőrök szerint nem hangzott el részükről az a mondat, hogy „azt csinál, amit akar, úgymeg meg fogják bilincselni”.

b) A bilincselés során a karkulcsot a szükséges ideig és a szükséges erő kifejtésével alkalmazták a rendőrök. A panaszos nem jelezte a rendőrök irányába, hogy már meglévő és akut karfájdalma lenne.

c) A rendelkezésre álló iratok és az intézkedő rendőrök nyilatkozata alapján a jogszabályban foglalt legitim erőszakon túl nem alkalmaztak semmilyen más erőszakot a panaszossal szemben.

A rendőrök 2015. július 18-án 23 óra 5 perctől 2015. július 19-én 2 óráig alkalmazták a panaszossal szemben a személyes szabadságot korlátozó intézkedést, majd őt átadták a városi rendőrösön H. B. r. százados őrsparancsnoknak, további intézkedésre.

Az intézkedő rendőrök készítettek igazolást – a panaszos részére szóló saját példányt is – a rendőrségi előállítás időtartamáról, azonban annak aláírását a panaszos megtagadta. Vezetőként az igazolást H. B. r. százados írta alá.

Az intézkedést követően az intézkedést foganatosító rendőrök a panaszossal szemben büntető feljelentést készítettek, amelyet a panaszossal együtt átadtak H. B. r. százados őrsparancsnokának.

A tájékoztatás azzal zárult, hogy a megkeresésben szereplő kérdések teljes körű megválaszolásához a megyei rendőr-főkapitányság állományában szolgálatot teljesítő rendőrök nyilatkozata is szükséges, ezért az érintett rendőri szervnek továbbítják a Testület megkeresését.

B)

L. Z. r. alezredes, S. város Rendőrkapitányság vezetője 2015. október 7-én kelt adatszolgáltatásával a következőkről tájékoztatta a megyei Ellenőrzési Szolgálat vezetőjét.

1.) A Testület által megadott időpontban 23 óra 5 perckor a *** hívójelű járőr (L. Zs. r. törzsőrmester, S. K. r. törzsőrmester, V. L. r. törzsőrmester) segítséget kért az általuk megkezdett intézkedés befejezéséhez. Ezt követően S. városi Rendőrkapitányság állományába tartozó T. A. r. törzssászlós járőrvezető és M. E. r. törzsőrmester megjelentek V. város rendezvényterén, ahol segítséget nyújtottak a KR által bűncselekmény elkövetésén tetten ért személy elfogásában. Az elfogást 23 óra 5 perckor hajtotta végre a KR, majd 23 óra 7 perckor megbilincseltek, mivel szökésétől tartani lehetett. Az elfogott személy Gy. J. volt, akit előállítottak a városi rendőrörsre. Az előállított személlyel szemben 23 óra 35 perckor kézi alkoholszondát alkalmaztak. Ugyanezen időpontban a helyszínen megállapítást nyert, hogy K. Z. előállítása is szükséges a rendezvényterén történt verekedés kapcsán. Az ő előállítását D. B. r. főtörzsőrmester járőrvezető és K. K. r. törzsőrmester hajtotta végre, az intézkedés alá vont személyt szökésétől tartva megbilincseltek. Az ittasság ellenőrzése céljából 0 óra 50 perckor légalkohol-mérést foganatosítottak. Az intézkedések részletes leírása a csatolt

iratokban található, amelyek ismertetésétől a Testület eltekint, mivel azoknak jelen panaszügy szempontjából nincsen relevanciája.

A Testület 2 – 8.) számú kérdéseivel kapcsolatban az átirat rögzíti, hogy S. városi Rendőrkapitányság egységei a panaszossal szemben nem foganatosítottak intézkedést

Az intézkedés előzményeivel kapcsolatban a rendőrségi irat rögzíti, hogy 2015. július 18-án 23 óra 5 perckor V. város rendezvénytér B. utcai bejáratánál előzetes szóváltást követően Gy. J. V. városi lakos kölcsönösen tetteleg bántalmazta a panaszost és K. Z.-t, mely ügyben a S. városi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályán a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. C. törvény (továbbiakban: Btk.) 339.§ (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő, csoportosan elkövetett garázdaság büntetvény megalapozott gyanúja miatt büntetőeljárás indult. A rendelkezésre álló adatok alapján Gy. J. és a panaszos 8 napon belül gyógyuló könnyű sérüléseket szenvedett, K. Z. sérüléseket nem szenvedett.

Az eljárás során beszerzett adatok alapján megállapítást nyert, hogy a panaszos a megyei rendőr-főkapitányság Bűnügyi Technikai Osztály állományába tartozó hivatásos rendőr. Tekintettel arra, hogy a rendőrség hivatásos állományú tagjai által elkövetett bűncselekmény vonatkozásában kizárólagosan az illetékes Nyomozó Ügyészség rendelkezik az eljárás lefolytatásához szükséges hatáskörrel, ezért a bűnügy 2015. július 20-án az eljárásra hatáskörrel rendelkező hatósághoz került áttételre.

S. város Rendőrkapitányság munkatársai által foganatosított intézkedésekről hang- és képfelvétel nem áll rendelkezésre, a bűnügyi KÜSZ szolgálat által foganatosított nyomozási cselekményekről készült eredeti iratok a rendőrkapitányságon már nem hozzáférhetőek, mert eredeti I. és II. példányukat az illetékes Nyomozó Ügyészségnek továbbították.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a Szolgálati Szabályzat rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításra jutott.

A Testület a beadvány szöveges értelmezése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos az előállítását nem sérelmezte, ezért eljárásában a panaszos által kifogásolt kényszerítő eszközhasználatot és az ahhoz kapcsolódó, egyéb (bántalmazást kifogásoló) panaszosi kifogást tette vizsgálata tárgyává.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedés érintette a panaszos Magyarország Alaptörvénye II. cikkében foglalt emberi méltósághoz és az abból levezetett testi integritáshoz fűződő alapvető jogát az alábbiak szerint.

1) A panaszos beadványában sérelmezte bilincselését. A panaszos előadta, hogy annak ellenére, hogy bár jelezte a rendőröknek, hogy nem tanúsít ellenállást és együttműködik, megbilincseltek, majd az autóhoz kísérve szándékosan neki vezették őt a kapunak, illetve megbilincseltek karjait olyannyira felemelték, hogy a feje szinte a bokáját érte. A panaszos jelezte, hogy ez fáj neki, azonban a rendőrök nem törődtek ezzel.

A kérdés megítélésére a következő jogszabályhelyek hívhatóak fel.

a) A kényszerítő eszközök alkalmazásának általános szabályaként az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdése rögzíti, hogy a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható. (Az arányosság generális követelményét az Rtv. 15. §-a rögzíti, eszerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.)

Az Rtv. 47. §-a értelmében a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

Az Rtv. 48. §-a úgy rendelkezik, hogy a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,
- b) támadásának megakadályozására,
- c) szökésének megakadályozására,
- d) ellenszegülésének megtörésére.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, a 39. § (1) bekezdésben rögzíti, hogy kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.

Ugyanezen szakasz (2) bekezdése szerint az intézkedés alá vont személy magatartása szempontjából a rendőr az alábbiak szerint tesz különbséget:

- a) passzív ellenszegülést tanúsító személy, aki a rendőri intézkedés során a számára jogszerűen adott rendőri utasításokat nem hajtja végre, de tevőleges ellenszegülést nem mutat,
- b) aktív ellenszegülést tanúsító személy, aki nem veti magát alá a jogszerű rendőri intézkedésnek, magatartásával fizikai erő kifejtés útján is igyekszik azt megakadályozni,
- c) támadó magatartást tanúsító személy, aki az intézkedő rendőrré, valamint a támogatására vagy védelmére kelt személyre rátámad.

A (3) bekezdés szerint a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie: a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A bilincselés szabályait pedig a Szolgálati Szabályzat 41. §-a részletezi. Annak (4) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit, eszerint bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, vagy aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs

alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget.

A Szolgálati Szabályzat 41. §-ának (6) bekezdés a) pontjának első fordulata szerint a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől, másrészt az érintett személy szállítása, átkísérése nem az arra a célra kialakított járműben történik, harmadrésztől az érintett személyt a rendőr egyedül állítja elő, kivéve, ha az intézkedésben érintett kezei az erre a célra kialakított övhöz vannak bilincselve.

b) A beadvány szerint a rendőrök a panaszost az intézkedés alatt bántalmazták és szándékosan fájdalmat okoztak neki.

Töretlen gyakorlatának megfelelően a Testület eljárását kizárólag a panaszost esetlegesen ért alapjogsérelem feltárására tekintettel folytatta le – a hatáskörére irányadó jogszabályi rendelkezések értelmében álláspontját anélkül alakította ki, hogy az intézkedést foganatosító rendőrök büntetőjogi felelősségét vizsgálta volna.

Az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdése értelmében a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez fűződő jogot a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. A (2) bekezdés pedig rögzíti, hogy a rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (továbbiakban: Bíróság) töretlen gyakorlata szerint (lásd például: Selmouni kontra Franciaország, Ribitsch kontra Ausztria és Tomasi kontra Franciaország) amennyiben egy személy a hatóságok őrizetébe kerül és rajta ezen idő alatt sérülések keletkeznek, megfordul a bizonyítási teher, és a hatóságokra, illetve az érintett államra hárul, hogy valószínű magyarázatot adjon a sérülés okát illetően. Ellenkező esetben a Bíróság megállapítja az Emberi Jogok Európai Egyezménye kínzást, megalázó vagy embertelen bánásmódot tilalmazó 3. cikkének sérelmét, azaz az érintett alapjogának sérelmét (ami azonban nem jelent egyet valamely meghatározott személy büntetőjogi felelősségének megállapításával). A bántalmazás gyanúját felvető ügyekben a Testület ugyanezt a megközelítést alkalmazza.

A fent hivatkozott strasbourgi döntésekből kitűnik, hogy a rendőrség kötelezettsége, hogy egy adott sérülés jogszerű keletkezését valószínűsítse. Nyilvánvalóan ez a valószínűségi mérce a sérülés jellegétől eltérő fokú, hiszen egy horzsolás esetében elegendő magyarázat a sérülés keletkezésére az a rendőri előadás, hogy a panaszos a testi kényszer alkalmazása során (pl. földre vitel során) megsérült. Míg egy komolyabb sérülés esetében nem szolgálhat elegendő magyarázatul annyi, hogy az eljáró rendőrök testi kényszer alkalmaztak a panaszossal szemben. Ilyen esetben, amikor tehát súlyosabb erőbehatás feltételezhető, a rendőrségnek tételesen alá kell támasztani, hogy mikor, milyen esemény keretében, milyen eljárás következtében került sor a sérülésre, és annak okozása miért volt elkerülhetetlen vagy szükségszerű.

A Testület vizsgálata kapcsán utal arra is, hogy az Rtv. szerint rendelkezésére álló bizonyítási eszközök köre meglehetősen szűk, az ügyészség rendelkezésére álló eszközök – szembesítés, rendőrök kihallgatása stb. – legtöbbször nem veheti igénybe. A tényállás felderítése során ezért a Testület a panaszos és az érintett rendőrök nyilatkozatára, valamint a rendelkezésére álló kórházi ambuláns lapra támaszkodhatott.

Az Rtv 93/A. § (1 bekezdése) kimondja, hogy „a Testület a vizsgálata során a rendőrségtől felvilágosítást kérhet. A Testület az összes olyan iratba betekinthez, illetve iratról másolatot kérhet, adatot, körülményt, tény, eljárást megismerhet, ami a vizsgált intézkedéssel összefüggésben”.

A rendőrségi álláspont megismerése érdekében a Testület eddigi gyakorlatát követve a vizsgálat eredményes lefolytatása érdekében bekérte az intézkedéssel összefüggésben keletkezett valamennyi iratot, jelentést, jegyzőkönyvet, és a panaszbeadvány alapján kérdéseket tett fel az intézkedéssel összefüggésben, kérve, hogy az intézkedést foganatosító rendőröket előjárójuk hívja fel jelentés tételére, vagy jelentésük kiegészítésére.

A Testület meglátása szerint a rendőrség a fentiekben hivatkozott együttműködési kötelezettségének nem tett eleget teljes körűen, így a Testület a korábbi gyakorlatához híven, amennyiben a rendőri szerv *érdemben és hitelesen* nem cáfolja a panaszos állításait, akkor a panaszosi beadványra alapozza vizsgálatát és a panaszosi előadást fogadja el a történet leírásaként.

Az intézkedést foganatosító rendőrség az intézkedésre vonatkozó kérdéseket – az intézkedésre felhívható jogszabályhelyekkel együtt – öt oldalas átiratában ugyan megválaszolta, pontról pontra cáfolva a panaszos valamennyi állítását, azonban egyetlenegy eredeti/elsődleges/aznapi jelentést sem bocsátott a Testület rendelkezésére, amely alapján a Testület ellenőrizhette volna az abban foglaltakat.

A Testület eljárása írásban zajlik, formája kötött, mivel a Testület nem jogosult a rendőröket személyesen meghallgatni, így a Testület csak a rendelkezésre bocsátott iratanyagból dolgozik, amelynek kulcsfontosságú része az intézkedés napján keletkezett valamennyi jelentés, irat. Amint azt a Testület már több korábbi állásfoglalásában is kifejtette, vizsgálata során a leghitelesebbnek mindig az intézkedés napján kelt jelentéseket tekinti, egyrészt az időmúlásra való tekintettel, másrészt azért, mert a panasz (utólagos) ismeretében a jelentések kiegészítése meglehetősen tág teret kap(hat).

A Testület meggyőződése szerint amennyiben nem áll rendelkezésére az elsődleges jelentés, amely alapján ellenőrizhető lenne az összefoglaló átiratban foglaltak tartalma, vizsgálata kiüresedik.

Annak okán, hogy az intézkedést foganatosító rendőri szerv nem bocsátotta rendelkezésre az elsődleges jelentéseket, a rendőrség álláspontját a Testület nem látta kellően alátámasztottnak, ezért a panaszos álláspontját fogadta el vizsgálata során és kimondta, hogy az intézkedéssel összefüggésben sérült a panaszos emberi méltósághoz és testi épséghez fűződő alapvető joga.

V.

A Testület álláspontja szerint a jogsérelem mértéke eléri azt a szintet, amely indokoltá teszi, hogy a Testület állásfoglalását megküldje az országos rendőrfőkapitánynak, ezért döntését a rendelkező részben foglaltak szerint alakította ki.

A Testület ezen túlmenően megjegyzi, hogy bízik abban, hogy a korábbiakban kitűnően bevált együttműködés folytatódik és a jövőben vizsgálatát érdemi jelentések alapján folytathatja le.

Budapest, 2016. február 4.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag

Független Rendészeti Párhuzastestület